

QADIMGI MILLIY LIBOSLARNING HOZIRGI PAYTDAGI O'RNI

Abirova Sevinch Jumanazar qizi

Termiz davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: *O'zbek milliy liboslarning turlari, nomlari qanday kelib chiqqanligi haqidagi ma'lumotlar. Millatimizdagi milliy urf odamlar an'analar uyg'unligi*

Kalit so'zlar: *Doppi, adras, atlas, milliy qadiryatlar, sumalak, milliy kiyimlar, bahor, liboslar.*

O'zbekiston naqadar buyuk davlat bu davlatni o'ziga xos qadiryatlar an'analari mavjud. Milliy qadiryatlarimiz haqida to'xtalar ekanmiz. Hamma hammasini birma bir kórib chiqishimiz kerak. Bizni qanday milliy qadiryatimiz bor? bilishimiz o'rganishimiz kerak bo'ladi. Milliy qadiryatlarimizga misol qilib oladigan bólsak Juda kóp milliy qadiryatlarimiz bor bulardan. Masalan erta bahor kelishi bilan doshqozonda sumalaklar qaynatamiz sumalak atrofida bolalar qizlar adras atlas kiyishib raqs tushishadi. Bu qadiryatimiz bizga qancha qancha yildan beri yod bólib kelgan. Har bahor biz sumalasiz, sumalak qilinayotgan vaqtda uchiradigan varraklarsiz tassavur qilaolmaymiz. Erta bahor sumalak qaynashi bilan "Navro'z" ayyomini kutib olamiz.

SUMALAK-Markaziy Osiyo hamda boshqa turkiy var forsiy xalqlar tomonidan Navro'z bayramiz kumlar pishiriladigan Shirin taom turi hisoblanadi. Xalqimizning eng sevimli milliy taomlaridan biri sumalak bug'doy doni ko'katidan tayyorlanadi. Uning sir asrorini bilguncha foyda zararini aniqlaguncha qancha vaqtlar o'tmagan. Sumalak bahorning shifobaxsh taomi bólib u qonimizni tozalab jismimizni tetiklashtirib, kuch quvvatni oshiradi.

O'zbek milliy kiyimlariga to'xtaladigan bo'lsak. O'zbek milliy kiyimi -O'zbek xalqining milliy o'ziga xos xususiyatlarini aks ettiruvchi qadimgi davalarda yaratilgan var hozirgi kunlarda foydalanadigan madaniyati va tarixi bilan uzviy bog'liqlik bo'lgan kiyimlar. Har bir mintaqa uchun o'ziga xos farqi va xususiyatlari mavjud. O'zbek xalqi o'zining milliy marosimlarida alohida kiyinadi. Nikoh TOKÍ Xatna to'yda kelin kuyovlar liboslari, to'y bóla kiyadigan liboslarga bo'linadi. Ayollarning milliy liboslari ichki ustki va kishilik kiyimlaridan iborat bo'lgan Ustki kiyimlar: Kamzul, Yengil halat, yengsiz nimchalardir. Paranj ham ayollarning Ustki kiyimi sanalib, u to'n Va ichida qora ot yilindan ishlangan chochvondan iborat. XX asrning 30-yillarigacha shaharlik o'zbek ayollar paranji yopinganlar. Paranji soxta yengli to'nsimon, uzun yopinchiqdan iborat bo'lib, otning dum qólidan to'qilgan to'n parda chochvon betga tutilib, ustiga

paranji yopilgan chochvon yuzini berkitib belgacha yetgan.Odatda paranji uydan ko'chaga chiqqanda yopilgan.Qishloq koylarda paranji kam ishlatilgan,uni bayramlarda Va uzoq safarlarga chiqilgandagina yopirilgan.Hozirgi paytda ham bunday yuradigan ham bor lekin kam uchraydi.Olding davr bilan hozirgi davri solishtirsak umuman to'g'ri kelmaydi .Oldin ayyollarimiz ko'chaga chiqsa birontaning nazari temasın nomahramga deb paranji yopintirishgan hozirda bir xil kışlalarda ham bu udum saqlanib qolgan bo'lishi ham mumkun.Masalan paranji yopinishing kerak emas,Balkı ko'chaga chiqarmasligi boshqalarni nazarı tegmasligi uchun kópgina ayollarimizni ko'chaga do'konga jónatishmaydilar.Bu noto'g'ri narsa emas to'g'ri narsa.bu udum oldindan saqlanib kelgan udum hisoblanadi.Lekin uni cheklash bu yoqqa chiqma u yoqqa chiqma deyish Juda noto'g'ri narsa hisoblanadi,chunki u bo'lajak onadir ,Balkı qizdir hali uni ham dunyo kezishga haqqi borku dunyo kórishga yangiliklardan habardor bo'lishga haq huquqi bor Deb óylayman.Bu ham bir bizning urf odatimiz hisoblanadi.

ADRAS-ATLAS kabı kózni quvontiradigan yorqin rangli takrorlanmas naqshlari bilan kishiga hush kayfiyat bag'ishlaydigan milliy liboslarimizda xalqimizning ming asırlık o'tmishi qadimiy urf odat an'analari estetik qarashlari shuningdek óziga xos xususiyatlari mujassam.Adras va atlas targ'ibotini kuchaytirish o'zbek milliy liboslarga mehr uyg'otish va ommalshtirish,zamonaviy kiyinishda o'zbekona sharm hayo meyorlarini targ'ib qilish o'zbekona kiyinish madaniyatini yuksaltirish maqsasida "XON ATLAS"festivallari keng nishonlanilmoqda.

Do'ppi yengil bosh kıyım Qadimdan Eron Va Turk xalqlari ortasında keng tarqalgan.Turkiston xalqlari orasida (ayniqsa O'zbekiston Va Turkiston hududida)milliy kıyim turiga aylangan.Boshqa xalqlar do'ppilari odasında ózbek dóppilari óziga xos shakli bezagi bilan farqlanadi.Dóppi 3qisimdan iborat Tela(aylana va tórtburchak shaklda),Va jiyakdan tuzilgan,republikaning turli joylarida turlicha bezatiladi,qisimlari birlashtirilganda turlicha kórinishga ega bóladı .Dóppi tikuvchi usta dóppidóz dóppini tikish kasbi esa dóppidózlik Deb ataladi.asosan baxmal,sidirga,shoyi,ipak,zor iplar,bilan kashta tikib tayyorlanadi.Dastlabki tóppilar shakli ótkir uchli qilib salla bilan kiyishga móljallab ki-zagi keng ji-yakli qilib tayyorlangan.20yillardan dóppi shakli ózgaradi,tepası dumaloq yoki murabba shakliga ega bóladı,kizakdagi jiyagi ingichkalashadi.O'zbekistonda

Chust,Andijon,Toshkent,Samarqand,Buhoró,Boysun,Shahrisabz dóppilari mashhur.Bizning milliy urf odalarımızga bundanda kóp urf odatlarimiz bor.Bizning yurtimiz milliy kıyimlari milliy ovqatlari bilan dunyoga tanilgan.Milliy bólgan ovqatimiz osh hisoblanadi.Bu ovqat biz uchun qadirli uzoq yillardan beri

an'ana bólib kelgan milliy taomlarimiz.Bizning ózligimiz ózbekligimizni shu milliy urf odatlarimiz taomlarimiz kiyimlarimiz yurish turish odob axloqimiz bilan boshqa Millar vakillaridan ajralib turamiz.Bu urf odatlarimizni milliyligimizni butun umur saqlashimiz zarur Va shart hisoblanadi.Bizdan keyingi avlodlar uchun asrashimiz milliyligimizni buzmasligimiz kerak

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mintrons.uz
2. <https://commons.wikimedia.org/wiki/>
3. File.Shahlo-milliy .jpg
4. Uz.m.wikipedia.org/wiki/Sumalak
5. Ózbek MILLIY kiyimlari 2010-09-24
6. Ózbek folklori

